

რედაქცია

გოლოვინის პროსპექტზე თავ. მურან. ბაგრატიონის სახლში... «დროების» ფასი... 9 მან. სამის თვისა... 3 მან.

შპსი ბანსხადებისა

სტრუქციონზე რვა კაბ. განცხადება მიიღება ქართულს, რუსულს და სხვა ენებზე... «დროებისა» ღირს 5 კაპეიკა

მიიღება ხელის-მოწერა კახეთ

„დროებაზე“

ნახევარ წლით პირველის ივლისიდან წლის დამლევამდე. ფასი ხუთი მანათი.

სოფლის მასწავლებლებისათვის ოთხი მანათი.

ივნისის პირველის რიცხვების ნომრები რედაქციაში აღარ არის.

«დროების» ნომრები თითო მუხრად იყიდება, თბილისს კარდა:

ქუთაისში, ჭილაძის მაღაზიაში,

ბათუმში, ფეიქროვის თამბაქოს მაღაზიაში,

გორში, საზოგადოების დეპოში, აღაღო თუთაყვთან.

აქვე მიიღება ხელის-მოწერა.

სულხრამბეგი

(ჩრდილოეთ ტელეგრაფის სააგენტოსი.) პეტერბურგი, 24 ივნისს. ზოგიერთი გუბერნიების შეუძლებელი

«დროების» ტელეგრაფი 26 ივნისი.

კახეთში გახლდით

...კახეთში გახლდით, მშენებელს კახეთში, ტურფა კახეთში, ბუნებით მდიდარს კახეთში, მაგრამ საცოდავად გაღარიბებულს კახეთში... იქნება ისიც მკითხეთ: რამ გაღარიბა კახეთი?... — ბევრი მიზეზები გახლავთ ამისი და სხვათა შორის — უზორობა.

საბატონო სოფლების მიზომილი მამულების გასასყიდათ 35 გუბერნიისთვის გადადებულია 4,494,565 მ. აქედამ უველანზედ მომეტებული დანიშნულია: სმოლენსკის გუბერნიისათვის 549,000, მოსკოვისა — 453,000, ტვერისა — 441,903, მ., ნოვოგოროდისა — 337,000 მ., და კალუგისა — 300,292 მ., 200,000 მ. მეტი დანიშნულია: პეტერბურგისა, ჩერნიგოვისა, რიასანისა, ვსკოვისა და კასტრომის გუბერნიებისათვის. 10,000 მ. მეტი: ნიჟეგოროდისა, ვლადიმირისა, ორელისა, ორენბურგისა და იაროსლავის გუბერნიებისათვის, სხვებისთვის დანიშნულია 1807 მანეთიდან 91,313 მანეთამდე. შესახებ სტავროპოლის გუბერნიისა, დონის მხარისა, და ბელგურის გუბერნიებისა, ვიტებსკისა და მოგილიევისა გადასწუდება, როდესაც იქიდან ცნობები მოვა.

პეტერბურგი. შინაგან სექცეთა მინისტრმა მოახდინა შემდეგი განკარგულება: ხოლვერის წინააღმდეგ საჭიროა, რომ უველა გემები, რომელნიც მავი ზღვის ნავთსადგურებში შემოდინან ეგვიპტის მხრიდან, შვიდი დღე უნდა იდგნენ გამოსაცდელად, აღარ მიეცემათ პასპორტები რუსეთში მცხოვ-

მორონ (კოცმა აღუთქვა საზოგადოებას ამ თხოვნის აღსრულება, ჰქმნა ჯეროვანი განკარგულება, და მას შემდეგ კოწიწდება, ნაკუწ-ნაკუწ, თელავიდან, ვზა, და ჯერაც უჯარმას არ გამოსცილებია!... ან კი ვის ეჩქარება და რა ეჩქარებათ?... თუ კი ხალხი რამდენიმე საუკუნოების განმავლობაში დადიოდა ძველს გზებზედ, განა ეხლა კი ვერ ივლის?... ღილოცოს ქართული ურემი! მართალია გადავიბრუნდებთ სადმე!... აბა დემურთი არ გამიწყრეს!...

ზოგიერთი კაცების სურვილი და სისწრაფე მაკვირვებს: ი დალოცვილები ვერა ჰხედენ რომ მორონ-ცოვს აქეთ, წელიწადში ვერსტ-ნახევარი გზა არის ვაკეთებული? ამასვე მეტი რაღა უნდათ?... მე რე კიდევ რამდენი ფული დაინარჯა მას აქეთ... ჯერ, მგონია, მართლ უნდა ვეცადებოდა ნაკეთების გზისა, წელიწადში შვიდას თუმანზედ მეტი უნდებოდეს!... ხუმრობაა!... აბა ახლა თქვენ ამოყაპეთ ამოდენა ფულები, ჯიბიდან!... ჰოო, შვილოვას!... მაშ გახუმდით!...

მ.პ. რა მოსავალია წელს კახეთში!... ამ ოცს წელიწადში არაღის უნახეს ამისთანა მოსავალი. — თუ ხეციდან არა აუტყდა-რა ჭირანხულის, სწორედ გამოძლება ხალხი და უფრო ბევრს სხვას გამოაძობს და გამოართობს!... მართალია, ხუთიოდ ექვსი სოფელი ჩამოგვისტყვა: (მატან-მარელი, ბაიხო, ნაფარეული, აღდგო-

რებს თათრებს ქაბას წასასვლელად. გემებს, რომელთაც ტუხადები მიუდით აღმოსავლეთს ციმბირში აუკრძალათ ხოლვერის ადგილებში დასვენება, კერძო საზოგადოებანი, რომელნიც შავს ზღვაზედ საკეთარს გემებს ამუშავებენ, ვაღდებულნი არიან იყოლიონ გემებზედ ექიმები.

დონის მხარის ზოგიერთ ალაგებში კალია მთლად გაქლიტეს.

ალმასანდრია. აქ ორი შემთხვევა იყო ხოლვერით ავად-მყოფებისა. ორი შემთხვევა იყო სამხედრო სანიტარულს კარდონზედ.

რედაქციისაგან

«დროებას» ახალი სათაური აქვს, ახალი გამომცემელი და ახალი რედაქტორი ჰყავს. პირველი სრულიად მართალია, მეორე კი მართალია სანახევროდ. თითქმის ორი თვეა, რაც «დროება» ახლის რედაქტორისა და გამომცემლის ხელშია. ბევრმა მკითხველმაც იცის რომ დღეს მხოლოდ ოფიციალურად შეიცვალა რედაქცია და ნამდვილად კი ორი თვეა, რაც ეს ცვლილება მოხდა: გარემოება ამ სახით ხელს გვიწყობს და თავიდან გვაცილებს ერთს უსიამოვნო მოვალეობას — გაზეთის პროგრამის გამო-

მა, შოლდა და ზოგიერთი ტყიანი მთები და სოფლის უბნები, მაგრამ, რაც გადარჩა, ისიც გაუძღვება ხალხსა და ჯამათსა, თუ ახალი სეტყვა არ გესტუმრა... სეტყვისა ჯერ დემურთი უწყის და ეს კი ნამდვილია რომ კალია არ ასცილდება კახეთს... იქნება ვერ მიხვდით, რა გვარს კალიაზედ ელაპარაკებ?... იმ კალიაზედ კი არა, რომელსაც ტარბი ემტერება; არც იმ კალიაზედ, რომელსაც იოანე ნათლისმცემელი მიირთმევდა... — მე ვამბობ იმ კალიაზედ, რომელთა მოდგმა, შთამომავლობა, გვარი, ნათესაობა, თესლი, ჯიმი და ჯილაგი ერთი და იგივეა და სახელები კი სხვა: პოლოსა, მიკირტუმა, ბეურქა, პეტიქა, ბრიქურა და სხვინი, და სხვინი... აი, ეს კალიები დასევიან და ძირიანადაც ამოჭნებრიან კახელებს!... ღა, თუ კი ამ კალიებს გადაურჩა რამე, ისიც, თითქმის, იმათვე ჯიბეში გაივლის!...

მართალია, კახელი, — რაც უნდა კარგი მოსავალი მოუვიდეს, — პურს მაგდენს ვერას გაჰყიდის, მაგრამ ღვინოს კი — რადგან ღვინის ბოლაშია კახეთი — უეჭველად შეეღვევა, თუ მოვალემ შეარჩინა რამე, რადგან პოლოსებს და მიკირტუმებს წინააღმდეგ აქეთ აქ დაკვეთილი მაჭარი და ან ფულის სარგებელში აქეთ გამოსართმევი ნუ ნუა... მაჰყიდის კახელი ღვინოს, როგორც უმთავრესს შემოსავლის წყაროს, თუ იშოვა მუშტარბი, ანუ მყიდველი...

ცხადებას მკითხველი ჩვენ ცოტათი მაინც გვეცნობს და ბევრს დაპირებას აღარ გამოუვლდებით, მეტადრე იმიტომ რომ ეხლანდელს დროში დაპირება ხშირად ცრუდება სხვა-და-სხვა მოულოდნელის, ან მოსალოდნელის გარემოების გამო. ჩვენ ცოტას დავპირდებით და ვეცდებით ბევრი ავასრულოთ. ჩვენ დავპირდებით მკითხველს საზოგადოებას, რომ თანაგრძობას აღმოუჩინოთ ყოველსავე პატიოსანს, კარგს, სასარგებლო მოვლენას და ვდევნით უპატიოსნოს, ავს, უსარგებლოს.

საზოგადო ფრაზებიაო! — იტყვიან ბევრი. ჩვენც ვიცით საზოგადო ფრაზებია, მაგრამ განა ქართულს გაზეთს საზოგადო ფრაზების თქმის მეტი შეუძლიან, როდესაც თავის პროგრამის გამოცხადებას აპირებს! მართალია ეს ისეთი სიტყვებია, რომ შეიძლება ძატკოვის მიმართულებისთანა პუბლიცისტმაც ორივე ხელით მოაწეროს ქვეშ თავისი სხელი და განიმოროს «ჩვენც თანაფერძნობით ყოველსავე პატიოსანს, კარგს, სასარგებლო მოვლენას და ვდევნით უპატიოსნო, ავს, უსარგებლოს», მაგრამ მკითხველი ცოტათი მაინც მიხვდება, თუ კი ადგენა თვალის ჩვენს გაზეთს, რას ვეძახით პატიოსანსა და უპატიოსნოს, კარგსა და ავსა, სასარგებლოს და უსარგებლოს — და

ახლა იქნება ესეც მკითხეთ: ღვინის მყიდველს როგორ ვერ იშოვის კახელი კაციო? — ღიად, ბატონებო! ძალიან ხშირად მოხდება ხოლმე, რომ მუშტარბი ბევრია ღვინისა და ყიდვით კი — არც ერთი არა ყიდულობს, ზოგიერთის ღვინოს... იმ მიზეზით კი არა, რომ ღვინო არ ვარგოდეს... არა... მე მოგახსენებთ ნამდვილს მიზეზს, გაგაცნობთ ზოგიერთა ღვინის მოვაჭრეებს და გიჩვენებთ პაწაწუნა ნიმუშს იმათის კეთილშობილურის აღებ-მიცემისას.

აქ წერტილი დასოთ და ცოტა შორი-ახლოდგან დაიწყეთ ამ საგანზედ ლაპარაკი.

მოგახსენებთ რომ ღვინის მოვაჭრეს და ღვინით მოვაჭრეს, ჩვენში, სირაჯს ეძახიან. სარდაფები ეხლანას შემოიღეს... მსეც მოგახსენებთ, რომ ეს სირაჯები თვითონვე წავლენ ხოლმე ღვინის სასყიდლოდ, თვითონვე გაჰყვებიან ურმებს, თვითონვე გაჰბერვენ და გაჰქონვენ რუმბებს, იყიდონ უმეტესს წილს ვანჯურს, ერევნულს და სხვა მანრების იაფი ფასის ღვინოს და «კახურ» ღვინოდ მოჰნათვლენ, ესე იგი, შეჰვლენ, დააოტკავებენ და გასწოვს ეძახიან. ზოგი სირაჯები ცოტაოდენს კახურს ღვინოსაც იქონიებენ ხოლმე: ან მდარე ღვინოში გასარევედ და ან «შეშუღათ» — იმ გვარი მუშტარბისათვის, რომელნიც განსაკუთრებით კახურს ღვინოს ეწყობიან. სირაჯებს თვითონ შეგირდი ჰყავთ.

თუ აქამდის არ მიხვედრილა, ვეცდებით შემდეგში მაინც მივახვედროთ...

თბილისი, 25 იანვს.

სუდისა და კარგის „ფენის“ მოტანა არა გეწამს, მაგრამ მაინც არაფრად გვესიამოვნება, რომ პირველსავე ჩვენს ნომერში ფილოქსერაზედ უნდა მივაქციოთ მკითხველების ყურადღება. არა თუ მკითხველებისა, — მკითხველებს მარტო არაფერი შეუძლიანთ — აღმინისტრაციისაც. სოხუმში, როგორც გვატყობინებენ, ოთხის ვერსის სიგრძეზე გაჩენილა ეს საშინელი მტერი ვენახებისა და მალე უფრო მეტზედ გავრცელდება. იქნება ჩვენგან გაგონილი ამბავი ტყუილიც იყოს — ნეტავი აგრე, ჩვენ პირველივე სიხარულით გავამტყუნებდით ჩვენს კორესპონდენტს, მაგრამ ჩვენს სამწუხაროდ, როგორღაც მართლსა ჰგავს. ფილოქსერამ დიდი ხანია რაც სოხუმის არე-მარეში დაიბუდა და ძნელი დასაჯერებელია აღმინისტრაციას იმდენი გამჭირაობა გამოეჩინა, რომ ეს მწერი სრულიად გაეწყოს.

მართის სიტყვით მტერი კარს გვადგა და მალე ციხეების გამაგრება უნდა, დარაჯების დაყენება, იარაღის დაფერვა! რა იარაღი გვაქვს ფილოქსერასთან საბრძოლველად? უმთავრესად ორი — ცეცხლი და წყალი, ცეცხლი ისე არა, როგორც წყალი. წყლის დაგუბება ფილოქსერასაგან დაზიანებულს ადგილას საუკეთესო ღონისძიებაა მის ამოსაღრჩობად.

დუქნის დამგველად და დარაჯათ; ეს ბაღლები, ღარბის ოჯახის შვილები, ყველა კინტოზედ საცოდავნი და უმდარესნი არიან. ზოგს შეძლებულს სირაჯს „ფიქარია“ ჰყავს, ესე იგი უფროსი, შევირდობაში გამოსული და გამოცდილი მოჯამაგირე, რომელსაც აგზავნიან ხოლმე, თავიანთ მაგიერ, ღვინის სასყიდლოთ და რომელნიც, თავის დროზედ, ამ გვარივე სირაჯები შეიქნებიან ხოლმე.

შალა ვიცნობთ, ვინც არიან სირაჯები და კახურის ღვინის მყიდველნი, რა ჯურა ხალხია და რა აღებ-მიცემობის სასწავლებელი გამოუვლიათ, მანამ ამ ხელობას დაადგებოდნენ.

მსთქვათ, მოვიდა ძანეთში ამისთანა ღვინის მოვაჭრე და დიდად მსურველი ღვინის ყიდვისა, რომელსამე შემამულესთან, თუნდა, ესთქვათ, მაგალითად, თავადი შეილთან.

სცენა.

შეპოდის მსახური.

— ბატონო, სირაჯი გახლავთ... შემამულე. (გახარებული, აჩქარებით) სად არის?! მინ სირაჯია?.. მსახური. «მირის-ყბა» გახლავთ. შემამულე. დაუძახე... შემამბანდეს... სირაჯი. (შემოდის). ძნიაზს გაუ-მარჯოს!.. (ხელს აწვდის. მოდით შემოდის). შემამულე. (უბებურად ხელს ართმევს). მკ, შენა?!. სადა ხარ, და-

მაშ აი როგორ უნდა ვებრძოლოთ ამ დაუბატოებელ სტუპარს: სოხუმის მაზრიდამ, რასაკვირველია, აღარსად აღარაფერი მცენარე აღარ გამოვიტანოთ და გაჩენილის გასაწყობად უფრო წყლით ამოღრჩობას შევეუდგეთ. ეს ყველას ემჯობინება, მეტადრე აუხაზეთში, რადგან წყლები უხვად არის. სადაც კი წყალი არ მიუღდება, იქ სხვა ღონისძიება უნდა. ამ სხვა ღონისძიებებზედაც გვილაპარაკნია ჩვენს მკითხველებთან და აქ აღარ გავიმეორებთ.

შავიმეორებთ მხოლოდ ამას, რომ შეველა საჭიროა, აუცილებელი, საჩქარო შეველა. ნუ დაივიწყებს ჩვენი სამეურნეო საზოგადოება, ჩვენი აღმინისტრაცია, ჩვენი ხალხი, რომ აქ თითქმის ჩვენს ქვეყნის მომავალი ბეწვზედ ჰკიდია. რამდენი კუთხეა საქართველოსი, რომ ღვინით იბრუნებს სულს, ღვინით იხდის ხარჯს, ღვინითა ღვინობს; და თუ ფილოქსერა აქეთაც გადმოვიდა, მაშინ ამ კუთხეებს ანდერძის აგება დასჭირდება. ღმერთმა ნუ ჰქნას, რომ ეს ბედი გვექადოდეს, მაგრამ, რუსულის ანდაზისა არ იყოს, ღვინის იმედი ვიქონიოთ და ჩვენც ხელი გავძრათ!

შეყვანაზედ არც ერთი გაზეთი არ მოიპოვება, რომ არ ეტყობოდეს სად გამოდის და რა ინტერესებს ემსახურება. ინტერესებისა კი რა მოგახსენოთ, მაგრამ უცხო კაცი თითქმის ვერ შეატყობს, — «ძაგვანი» მთვარეზედ გამოდის, თუ საიქიოს. აქამდე, ვითომ, ჩვენს ქვეყანაში საყურადღებო ვერა ნახა-რა ამ გაზეთის მო-

ლოცვილო!.. დაბანდი... შენს ღონისძიებაში ათასი სირაჯი დაეითხოვე...

სირაჯი. (ზღვბა) მა, კნიაზ, რათ ითხოვდი... მე ღვინო იმდენი «ზაპასი» მიყიდნია, რომ აღარც კი ვიცი სად გავასალო... მე ისე ჩამოვიარე, შენს სანახავათ...

შემამულე. (ჩაფიქრდება და დალონდება. თაყვისთვის:) სტრუობს!.. (სირაჯს შემჭრთალობის ხმით:) რას ამბობ, კაცო? მე შენს იმედზე ვიყავი და...

სირაჯი. რათა, კნიაზ!.. მახლას... მანათ მენი ღვინოც...

შემამულე. ჩემი ღვინოა?! ღვინოს გიჩვენებ, მამა-ჩემი არ წამიწყდება, რომ სპირტში ვერ გამოარჩიო!

სირაჯი. თუ პირიანათ მომცემ, იქნება ვაგებდო, ცოტა რამ ვიყიდო, შენი ხათრისთვის...

შემამულე. სოტა კი არა, სულ შენს სახელობაზედ დამიყენებია ღვინო... «პა-გრენისა» ღვინოს კი არა ჰგავს, ან კიდევ «ჭყეტას» ღვინოს... (მალლა ხმე, მსახურს:) ბიჭო!.. ბიჭო!.. (ხმა ისმის: ბატონო!..) მარანი გააღე!..

შაველენ მარანში. შევერები მოხდილია. «მირის-ყბა» ამოიღებს სტაქნით ღვინოს, ხან ერთი ქვევრიდგან, ხან მეორედგან, ჩაიყენებს ღვინოს პირში, იგემურებს, ტუჩებს აწმარუნებს, ხან სტაქანს ხელს დაფარებს, გასთქვეფავს, ააქაფებს, გახხვადებს, გამოაჭვადებს სინათლეზედ, ფერს უშინჯავს, სუნავს... თუ ღვინო მუქია, — იტყვის: «ვა, კნიაზ!.. ეს რა გიქ-

ჯამაგირე — რედაქციამ და დღეს აუღესია თავისი ბლაგვი კალმის წვერი თელაველ კინტოკრატებისაგან. ძანეთის გასაფტქწწლად დაარსებულ კანტორის ქება დიდების შესხმისთვის. «რა მნიშვნელობა აქეთა, ასე იწყობს „ძაგვანი“ თავის საგალობელს, ბაღდადისა და სხვათა იანტო კანტორისა მიმართ, საკრედიტო დაწესებულებათ სამეურნეო საქმეში, ამას რაღა ჩიჩინი უნდაო». ღიად, კრედიტს დიდი მნიშვნელობა აქვს სამეურნეო საქმეში, მაგრამ თელაველ «ვირის ყმების» (ნახე დღევანდელი ფელტონი) კანტორას კი არა, რომელსაც ჩვენი მეურნეობაც და ურემიც ფენებზედა ჰკიდია.

აღბად ამ კანტორის წყალობით გამამულიანებულა ამ შენიშვნის ავტორიც, რომელიც «ძაგვანს» პირველ გვერდზედ გამოუტყობავს და სახელს უბტყელებს „ЗЕМЛЕВЛАДЪЛЕЦЪ“ (შემამულე). იქნება ეს „ЗЕМЛЕВЛАДЪЛЕЦЪ-ი ამ რამდენიმე წლის წინად კულა-ვირით თელაველ გულურებსა ჰზიდავდა, ან რომელიმე სირაჯის ფიქარი იყო და ეხლა კი «პამესტია უნე». თუ «ძაგვანის» ნატურა აღსრულდა — ღმერთმა კი ნუ ქმნას, — და ბაღდადის კანტორები გახშირდა, არა ერთი «ვირის ყბა» გახდება შემამულედ. მერე ვინ აქვს ამისთანა კანტორებს? ის გაზეთი, რომლის რადიკალობაც საბანკო საქმეებში იქამდე მივიდა, რომ თავად-ზნაურთა სადგილ-მამულო ბანკის დაკეტასა ცდილობს. «ძაგვანის» რედაქციის სიბრძნევე ეკონომიურს საგნებში იქამდე მისულა, რომ ვერ გაუგია, რომ იმისთანა ბანკს (учетный

ნია?!. ამოდენა კაპაც იქნება?.. რუსებს არ მოსწონთ ამ ფერი ღვინო... თუ ღვინო ცოტა მკრთალი ფერი-საა, — იტყვის: „დალოცვილო, ზაფრანაც ვიყიდო, რომ ეს შევღებო!.. წყალს, ახარ, რა უყო?..“

შემამულეს სული უწუხს, ფული უჭირს, ესმის, რისთვისაც მიხეზიანობს «მირის-ყბა», მაგრამ, რა ქნას!.. ბოლოს, მოთმინებდამ გამოსული, თუმცა მკვანეს კი ვერას გაუბედავს სირაჯს, მაგრამ, შეუძახებს: — «შეულმერთოვ, გემო გაუშინჯე-და!..»

სირაჯი. მკ, კნიაზ!.. რაც ფერია, ის გემოა, რაღა!..

შემამულე. (მოუთმენლად:) მაშ არა ყიდულობ?.. სირაჯი. რატომ... შენის ხათრისათვის... ქველას თავის ფასი აქვს... მანას — თხისა, ციკანს — ციკისა...

შემამულე. რის თხა, რის ციკანი?.. თუ ღვინო გინდა — ეგ არის!..

სირაჯი. (მოფერებით:) ნუ წყინობ, კნიაზ!.. სოვდაა, მაშ... რეა მოგართო?.. ორ თავ ქვევრშია...

შემამულე. რაო?!. რაო?!. არც თხუთმეტათ შეიძლება!.. ღმერთი აღარ იცი?..

სირაჯი. ძნიაზ, ქესატობაა, ვაჭრობა არ არის... ასეთი ღვინოები მიყიდნია რეა-რვით საპალნე, რომ, როგორც «ანტიკა»... ათი მოგართო?.. მკი თუმანიც ბეი... ღვინის ამოდება — მანში, ოც-და-თორმეტი... ზაღაწყვეტილი სიტყვა თუ გინდა ეს არის...

შემამულე. (მწუხარედ, თავჩაღუ-

БАНКЪ); როგორც ბაღდადისა, მეურნეობისთვის, ვინმეს მტერი არაფერი სიკეთე არ შეუძლიან... სიტყვე, რომ ვითომც ბაღდადის ბანკი მარტო 10%-ს იღებდეს. „მირის-ყბაც“ აწყურს ღვინოს საპალნეს ეძახის, მაგრამ იმას კი აღარ ანგარიშობს, რამდენი ჩაფი ჩამოსალოცავი ამოიღო, რამდენი თავის ღვინოთ თავ-შეხვეულს ასაწყავს ამოაყოლა. ამისთანა ჩამოსალოცავი და ღვინოები ბაღდადის და ქალაქების კანტორებში უთუოდ არიან. მაგრამ ებატება ვიც-მუნდირიანს «ძაგვანს» ბაღდადის კანტორის გუნდრუკის კმევა: მათში სულიერი ნათესაობა გახლავთ.

ახალი ამბავი.

ცხინვალის სეობიდანაც საშინელს გაჭირებას გვწერენ ხალხისა: ორს გლეხ-გაგს ვერ იბოვნი, რომ სარჩა არ აკვდავს და თავად-ზნაურთაგანაც ბეგრსა უჭირსო. ქართველი, ოსი, თუ იმერელი ვარ და-ვარ დაიარებინ და ვეღვან იმას ჰკითხვობენ თურმე, — გასაყადი ქერი ან ჰური ხომ არ არისო. ამ ვარემობით, რასაკვირველია, ვაჭრები ისარგებლებდნ და სარგებლობენ კადვტ: კოდზედ რომ ორი კოდი აიღონ, ესეც ვაჭრთ-მოყვარეობად ეთვლებათ, ისეთი დრო დაგვადგავო. ვარგი იქმნება, ამბობს კორესპონდენტი, რომ ცხინვალის სეობასაც გამოუჩნდეს იმისთანა ვაჭრი, რომ გარე სურამს გამოსჩენია ზ. ვეზირა და ჰურთის მადანის გამართვის მანც შეღავათი მისცეს გაჭირებულებსაო.

ნული) არა, ჩემო ძმაო! ღვინოს ვერ აგარჩევენ... ურემს ორმოცზედ ნაკლებაც ვერ მივცემ ერთმანეთზედ.

სირაჯი. შორსა ვართ, კნიაზ... ღმერთმა ქნას სამოცათ გაგვიდნოს... მშვიდობით!.. (გაე და წაე).

ღარჩება შემამულე სახტად, შეწუხებული, გაჭირვებული და ხელ-გაუმართავი... იმედები უსუსტდება...

რაო? რატომ არ იყიდა «მირის-ყბამ» ღვინო?.. არა ღირდა იმ ფასად, როგორც დაუფასეს, თუ არ მოეწონა?.. — როგორ არა: კიდევ მოიწონა ღვინო, კიდევა ღირდა იმ ფასად, როგორც დაუფასეს, გულითაც უნდოდა «ზაპასის» ყიდვა, მაგრამ, ასე ჰფიქრობდა: «ამ კნიაზს ფული უჭირს, მაგის მარანში ვიჩვევად მე შეკვდი ვეხი, — ჩემი ნახული ღვინოა, — სხვა სირაჯი ვეღარ ვაპბედავს იქ შესვლას... «ღაშტრათამთ...» ძნიაზი ღვინოს ზაფხულამდის ვეღარ შეინახამს — და რა ფასშია მინდა — იმ ფასათ ავიწყამ...»

შემამულე ჰფიქრობს: — ეგ არ იყოს, მაგისთანა ძალი ათასი დადის!.. ბანა ქვეყანაზე სირაჯი გაწყვეტილია?.. «თაფლი იყოს, თორემ ბუზი ბაღდადიდამ მოგა»...

სხვა სირაჯები რაღას აპირობენ, რა რჩევაში არიან?.. შილა სხვა სირაჯები?.. მთელს მახრამში თუ გამოვა ადგილობრივი შეიღი, რეა სირაჯი და ისინიც ერთმანერთის ქვისლები, მოყვრები, ნათელი მირონები და ამხანაგები... ბარე შე

ჭეთასიდან გეტყობინებენ, რომ ეს ქალაქი ნეტარს მდგომარეობაში ჩაჯდნისა: ქალაქის გამგეობის განქვეყნების შემდეგ ახალი კანონები, რადგან დროები ასეთებლები; ქუჩაში მანქანებს სრული თავისუფლება აქვთ მიწვეული ერთმანეთს თავები დაუძრავნი და «დესტინიები» ახლის საქმეში არ ერევიან; ბასუს-მარეულ აქტივობებსაც თურმე წინ ვრცელი ასპარეზი აქვთ გადაშლილი საჯაროთა, სანაჯაროდ და რადესაც ქუჩები კვირდებათ, ბუღალრსად ჯარითობენ და შიშით ერთად თავმოყრილს სახლს აძვად თავიანთ რაშებდამ გადმოჭეულებენ. ამას გარდა ჩერქეზული ხეულებაც შემოუღიათ იქაურ საქმროებს, ძალად ქალის მოტაცება, თუნდა ქალი სრულიად არ თანაუგრძნობდეს. ამ დღეებში ერთს გულ-უბრუვილად რანდს მოუხდომია სასურველის ქალის მოტაცება, ძაუტონით მისდგომია «საცლელს» სახლსა და სამი დანადგებული ამხანაგი ძაყრად მოუყვანია. ქალს უარი უთქვამს წაყლას და დედაც მიშეულებია. დამის რანდებს ეს სწევნათ, დედა დაუჭრიათ შუბლში, და ის იყო თურმე ქალის წაყვანის აპირებდნენ, რომ აყლამაყლსედ მუზობლები არ მოცინიფიფენ და ქალი არ გაგებდებინებინათ.

ნამდვილად შეიტყუეთ, რომ ერთს ძირძას განუზრახავს თბილისში გახსნას სამეურნეო მანქანების მალაზიას. მანქანები უკვე-გვარი იქნება, გარდა რთქელის მანქანებისა. ერთი პარტია ფოთში გადევნოს მასუფლა. მალაზია, რადგან კვათსრეს, იქნება კუჩაში, მისაილავის ქუჩასედ, რკინის გზის გამგეობის პირდაპირ. სასამაოლო იქნება ამ მალაზიას

ადგილიდან მოსულს სირაჯს კი, ან უძაგებენ ღვინოს, ვისიც მარანი თვითონა აქვთ სახეში, ან გზებს დაუხლართვენ... შეთქმულობა ჰსუფევს აქა...

«მირის-ყბამ» გაგზავნა, განძახს, თავისი საიდუმლო ამხანაგები: ავაქა და მიხაკა, იმავე მარანიში, სადაც თითონ იყო.

მივიდნენ ეს ნაკინტოარი სირაჯები ჩვენს ნაცნობს მემამულესთან, ნახეს ამისი ღვინოები, იმ ნაირივე ტუჩების წამაწუნით და სხვ.

«მანაზი... ღვინის დაყენება რათ დაგვიწყებია?... ჰკითხვენ ავაქა და მიხაკა მემამულეს.

— «როგორა?... წყლის ღვინო უკეთესია... სულ მარცვალ-მარცვალ და მირჩეინებია ყურძენი... შემქნარი არ შემირჩენია...»

«ჰო, და, რაც ქიშიში ყოფილა გადაგიყრია... ძალაც იმამია... როგორ აძლევ?...»

— «მქვენა თქვით ფასი.

«მთხათ ხომ შენც აღარ გაინადებ?... შუემი თორმეტს თუ მანსა იქს, აი... მემამულე შეკრება და ბოლმა ყელში მოაწვება... ხმას ველარ იღებს ამათს ოინსა და სასაცილოობაზედ... რასაკვირველია აქ მორიგებას ნიშანი აღარ უჩანს. სირაჯები მიდიან. შემდეგ მოვლენ იმათივე თაბუნის ხალხი და უფრო ნაკლებს ფასს დაიწყებენ ძლევას, იმ საფუძველზედ, ვითარც, რომ ღვინო «ნაკბენია», ან «გადაბრუნებულა», ან «მომაბალა» და თუ ყიდვას ჰხედავენ,

გახსნა, თუ იმ ფასზედ ბეჭად მეტს არ აიღებენ, რადგან, მაგ. აღესაში ფასობს, თორემ ესეა რომ ამერიკული მალაზიას მანქანებისა აწარმოებს ქარვას-ლში. ერთი ორად და ორ-ნახევრად მეტს ფასს იღებენ მანქანის ფასზედ.

შეტყობინებდამ მოსულებს შეგეტყობინეს, რომ რამდენიმე წარჩინებულნი პირნი რუსეთის ადმინისტრაციის აპირებენ თურმე სახაფხულად გავაქაში მოსვლას, ზოგი სამსახურის გამომ, ზოგი წიგნის ქუჩის დასასხედავად. ამ პირთა შორის სახელებენ სახელმწიფო ქონებათა მინისტრს რსტროვსკის, გრანტს ბარანოვს და მინისტრს სამინისტროს წევრს ბუსს. ეს უგანასკნელი თურმე «პრეპრის» საქმეების გასასწორებლად მოდის.

მთებში გზა კიდევ შეკრულა; გასუბი რიგზედ აღარ მოგვდის და მოგზაურებში ჯერ-ჯერობით ძლიან ბრკოლდებიან.

შემოქართლში თურმე თუძვამოსავალი უხვია, მაგრამ ზედა-ზედ წვიმებისა და სიციხისაგან ადვილსა ეშინიანთ.

«დროების» კორესპონდენცია.

ბათუმი, 21 თბილისს. გუშინ, საღამოს, სუთ საათზედ, «საფრანგეთის სასტუმროს» წინ, რამდენიმე კაცი მსხდრან და მათ შორის ბ. მ. მეფისევიც, აჭარის მარხის უფროსი, ესენი ტუბილს ბასსა და ღვინოს უღაპაში არიან

ისიც იმისთვის რომ იაფი-ფასის ღვინოს ეძებენ ქელებსათვის...

მემამულის გაბრახებას სამძღვარი აღარ აქვს, მაგრამ რას გააწყობს?!

მსოქვათ რომ ავაქამ და მიხაკამ შემთხვევით ჩამოიარეს იმავე მარხისკენ, ცოტა ფასი მოუმატეს თავიანთ ნათქვამს ფასზედ და მემამულემაც, ღონე მოღებულმა, ბევრი დაუკლო წინანდელ დაფასებაზედ... მაჭრობა თავს მოვიდა, როგორც იყო და საქმე გათავდა, მაშინ ერთი იმათგანი ჩაიცივნეს ჩუმად და მეორეს ეუბნება: «იცო... მანაზს რკინის კუნი ძირს დაუდევ და სამთლის ცული ხელში მივიცი».

წავიდნენ სირაჯები და სამაფიანი ტიკი ღვინო «ქაშნიკათ» წაიღეს და ამოხალდათ რომ მოვიდნენ ერთი ჩეთვერი ჩაი და ერთი პატარა თავი მაქარი «ფემქაშათ» მოუტანეს მემამულეს.

ახლა უყურეთ ღვინის ამოწყვას, ჯერ ოც-და-თორმეტით უნდა მიითვალონ, ესე იგი, საპალნე რომ ოც-და-ათი ჩაფია, იმათ ოც-და-თორმეტი ჩაფი უნდა მიიღონ თითო საპალნეში; მერე, საწყაოთ, ისეთს ჩაფიანს მოიტანენ, რომელიც დაუღამდავია, რომელშიაც ორიოდ სტაქანი მეტი ჩადის და რომელსაც იმოდენი ღაზლი ახვევია ყელზედ, რომ ერთს სამიოდე სტაქანსაც ეს ღაზლი გადაიყოლებს, თითო ამოღებაზე... მანაში ნამყოფი თათრის თავსახვევი ბუზათ გამოჩნდება ამისთანა საწყაოსთან!

თურმე ვართუდნი და ამ დროს სასტუმროს წინ ჩაივლის თ. ანდრია კრისთავი. დაუნსავს თუ არა კრისთავი ერთს მის ნაცნობს, მაშინვე მიუწევია, გაუცნობა ვეღა იმასთან მეოფნი, მათ შორის მეფისევიც და დაუსვამს თავის გვერდით სვამზედ, რადგანაც ვეღანი ერთი ერთმანეთთან ახლა მჯდარან, ერთი მეორეს ღაზნაკი ადვილად ესმოდათ; კრისთავს და მის ნაცნობს დაუწევიათ ღაზნაკი, მოუგანებიათ ძველი, ემანვილობის დრო და აწინდელ დროზედ რომ გადასვლა საქმე, კრისთავის ნაცნობს უთქვამს: «ესეა ხომ მხედვე მე რა რიგად მოსუდნი და შენ კი, ანდრია, ჯერ ისევე ემანვილი ხარო». ამ სატყუებზედ კრისთავს მოესალა შეიპა, გადასვა თავზედ ხელი და ეთქვა: «შემოსედე ამ ჩემს თავს და მისვლები, რომ მე ემანვილი აღარა კარო». ეს სიტყვა გავგონა მეფისევის და რადგან ეთქვა სომხურად (მეოთხედი მისვლები, რომ «შეიპა-ბაზრის» კილასი უნდა უოფილიყო ეს სომხურად ნათქვამი სიტყვა). კრისთავი მაშინვე მიბრუნებულყო და ეთქვა მეფისევისთვის: მე, ბატონო, სომხური არ მესმის და თუ გნებავთ, გავიგოთ ქვენი ნათქვამი, ისევე ქართულად მითხროთო». ამასედ მეფისევის ვასუსად კიდევ უფრო შეიპა-ბაზრული სიტყვა ეთქვა. კრისთავი გაბრახებულყო და ეთქვა მეფისევისთვის: «ბატონო, სომხის სუფრასედ თუ ვაქვთ ეგ ხეულებს, თორემ ქართულებს სუფრასედ მაგვარი არა ვიცით-რარო». მეფისევის ჰანც, თავისი არ დაუშლია და კიდევ გაუმეორებია თავისი სიტყვა, მაგრამ რა შეუმხნეობა ერთისთვის გაბრახება, მაშინვე ბოდიში მოუხდია და უთქვამს: ემანვილო, უგანდავად გასლავარ, მგონი ჩემი სიტყ-

ვიტხამთ: «რათ ითმენს და რათ ემორჩილებოა მემამულე, ამ გვარს პლუტობას?..»

— რა ქნას გაჭირებულმა და ყველ-გადადებულმა?... იქნება ბანკშია შესატანი ფული და უფრო ბევრი ეკარგება? იქნება მიკირტუმა ჰყავს გასასტუმრებელი, იქნება...

მშ! თვეი დავანებოთ, თორემ ბევრი «იქნება» გამოჩნდება კიდევ!..

ამ პლუტობას კი არა, უფრო ცხადს და ავაზაკურს სითამამეს უყურებს მემამულე ზოგიერთი სირაჯების ქცევაში, — და ითმენს... აი, თუნდა ღვინის ამოწყვის დროსა:

«შიშქარი» დამკლავებულთა, ჩაფიანი საწყაო მარჯვედ უჭირამს ხელში, რუმბი ქვევრის პირას ძვეს ხის ძაბრ-მოდგმული, ქვევრის პირზე ტიკია მიფენილი, რომ, რაც ღვინო დაიღვაროს ჩაფის გადაქანებაში, — ქვევრშივე ჩაიწუნსკლოს — და მოჰყვება ამომწყველი:

«მს ღმერთმა ადღებრძელოს ამ მარხის პატრონი! ჩაასხა რუმბში სამსე ჩაფი და სათვალავში კი არ ირიცხება. მემამულე უყურებს, სწუხს და თანაც მწარე ღიმილი მოსდის...

«ეს ღმერთმა ადღებრძელოს იმის ცოლშილი! ეს ღმერთმა უმაჯოს იმის მარხს!.. ეს ღმერთმა ხერი მისცეს იმის ვენახს!.. ეს ღმერთმა ააშენოს იმის ოჯახი!.. და ესაც ღმერთმა ააშენოს ჩემი აღის ოჯახი!..»

მს ჩაფიანები ჩავიდა რუმბში «დასამწყალობლოთ» და ანგარიშიში როგორ მიითვლება.

გვიტყობინათ; მაგრამ ვინაა ვინაა-ლა, კრისთავს არცეი დაუძღვია არ სიტყვების გათავება, მაშინვე გაუქანებია მუშტი და ერთი-ორი დონივრად მოუტყვამს შიგ პირისასხეში; მეფისევის წამოუწვია სკამიდან, ფეხზედ წამოსადგომად, მაგრამ კრისთავს მარცხენს ხელიდან ჯოხი მარჯვენაში გადაუღია და იმდენი ურემია, რომ მთლად დაუსინჯიანებია. კრისთავი არხინად გაბრუნებულა და იმის ნაცნობს შინ წაუყვანია.

აი კიდევ ბათუმის სახლი ამბავი: დღეს, შუადღის ორ საათზედ, კილაც გაბაშიძემ ისე მძიმედ დასჭრა თავისი ცოლი, რომ სატყუო არის თურმე მისი გადაჩენა; თათქმის ქქსკან არის დაჭრილი საცოდავი ქალი. ვარემოება საქმისა ეს არის: რვა წელიწადი იტანა თურმე საბრალლო ქალმა ქმრის ავი ქცევა და ამ ერთის კვირის წინად მოთმინებდგან გამოხუტმა ცოლმა თავი დასნება ქმრის და სსვკან გადავიდა საცხოვრებლად; ამასედ ქმრმა მომრიგებულ მოსამართლესთან საჩივარი შეიტანა და ითხოვდა ცოლი დაებრუნებინათ მისთან საცხოვრებლად; დღეს იყო ამ საქმის ვარჩევა და გათავების შემდეგ რომ გამოვიდნ სასამართლოდგან და მიდიოდნ ღაზნაკით ქუჩაში, ქმრმა ურცხ დახა ამოიღო და იქვე დასჭრა თავისი ცოლი.

— შეილი.

P. S. აჭარ გულ კეთილ სახლს განუძრახავს კრისთავის და მეფისევის შერიგება. ათამდის კაცი მოქმედობს ამ საქმის სასარულელად; რითაც გათავდება საქმე, შეგეტყობინებთ.

შემდეგ მიჰყვა «ფიშქარი» ნამღვილს თვლას:

«მს ერთი!..»

«მს ორი!.. და სხვანი.

ამარა ეს ნიმუში; ვიკმაროთ ამ უსინდისო და საზარელის სურათის ტქერა.

წავიდნენ გახარებულნი და წურბელასავით გამძღარნი ავაქა და მიხაკა ავაზაკზაროვები.

თელავში ვიყავ. ბავიხედე — და გავოცდი!.. ავაქა და მიხაკა, უწინ მენახა ვაჭონილს ნაშურის ახალუხებში ამოწუნსკლები და ეხლა კი «ბობროვი ვარატნიკებიან» ქურქებში განვეულიყვნენ ეს «კინტოკრატები», თავს აწონებდნ ხალხსა და ისე წყნარად და ქვე-ქვეით დასეირნობდნ «ბულვარში», როგორც ჩასუქებული ბატები, როცა სალამოზედ შინათკენ დაბრუნდებიან ხოლმე.

თუ მივხედეთ ძახეთის და კახელეების ვაჭირებებს, თუ ვამოჩხრეკთ, რა და რა სწეულებით არიან შეცულნი: აქაურობა და აქაურები, — ბევრი მუწუტები გამოუჩნდება ამ პატარა ქვეყანას!.. მაგრამ, ამისი მალამო მე არ ვიცი; ამისი წამალი სხვამ გამოძებნოს.

თ. რაფ. კრისთავი.

10 აპრილი 1883 წელს.

საქმეები.

თუ ბუნების დაკვირება გვიყვართ... თუ ბუნების დაკვირება გვიყვართ... თუ ბუნების დაკვირება გვიყვართ...

კანები როგორებიცაა დამანდებიან? დაღ... მატყულს, დამანებულს სასუნედ, თეთრ... მატყულს, დამანებულს სასუნედ, თეთრ...

ქალთა ძრავა ვაყვანილობა... დიანს დიდი სიძინებელია... დიანს დიდი სიძინებელია...

1) სრულიადან არა, აი თქვენცა სწ... მუთ კაცებს, რომ ქალების მოსატყუებ... მუთ კაცებს, რომ ქალების მოსატყუებ...

2) ჭო, ჭო, ჭო! დიერთო შენ გა... დაგვარებინე: ადიდებულს წყალსა, დედა... დაგვარებინე: ადიდებულს წყალსა, დედა...

3) იმიტომ, ქალებსაც, რომ ამე... რიკაში ქალებს ექსიან და არა კაცებს... რიკაში ქალებს ექსიან და არა კაცებს...

4) თქვენს პირს შეჭრი, მაგრამ ერ... თი მივასწავლეთ სად არის და! ვერც... თი მივასწავლეთ სად არის და! ვერც...

5) მტერი მტერს არ უზამს, რასაც... კაცი თავის თავს უზამსო! თქვენ თავს... კაცი თავის თავს უზამსო! თქვენ თავს...

ქველი «ნარევის» ავტორი... თქვენ რომ ვარგოდეთ ამას ვი... თქვენ რომ ვარგოდეთ ამას ვი...

განსჯალებანი

თბილისის მოქალაქეთ გამგეობისაგან... 25 ამ ივნისს მოგვივინა სტაროსტა... 25 ამ ივნისს მოგვივინა სტაროსტა...

ინგლისის მალაზიაში... თიის - ნარევისანი... ამატებს თმას და ადრინდელ... ამატებს თმას და ადრინდელ...

უკალერები... აურობელი და ისყიდება ქარხნის ფასებით... აურობელი და ისყიდება ქარხნის ფასებით...

საკლობუსო... რომლებითაც შეიძლება წერა სულ მსხვილ... რომლებითაც შეიძლება წერა სულ მსხვილ...

2000 ბოთლი ციტრატ-მაგნეზიისა... წყურვილის მოსაკლავად 80 კ., 1000... წყურვილის მოსაკლავად 80 კ., 1000...

Table with 2 columns: Item name and Price. Items include: მაზანდა, საკვებავ ხორაგეულებათა, პირველის ხარისხის, მეორის, იმავე ფქვილ, თორნიში გამომცხვარი, ჯვარის-მამის ზური, პირველი ხარისხის, მეორის ხარისხის, მროხის სორცია, პირველის ხარისხის, მეორის, სუვი, ცხვრის სორცია.

რკინის გზა... თბილისიდან ქუთაისისკენ მიდის... თბილისიდან ქუთაისისკენ მიდის...